

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 15ης Σεπτεμβρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-452/93 P,

Pedro Magdalena Fernández, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενος από τον Juan Ramón Iturriagagoitia, δικηγόρο Μαδρίτης και μέλος του δικηγορικού συλλόγου Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 8, rue Zithe,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αναίρεση κατά της αποφάσεως που εξέδωσε το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (τρίτο τμήμα) στην υπόθεση T-90/92, στις 28 Σεπτεμβρίου 1993, μεταξύ Pedro Magdalena Fernández και Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. II-971),

όπου ο έτερος διάδικος είναι

η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Sean van Raepenbusch, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλί, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος,
F. Grévisse, M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesouro,
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές αναπτύξεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουνίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Νοεμβρίου 1993, ο Magdalena Fernández άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ και των αντιστοίχων διατάξεων των Οργανισμών του Δικαστηρίου ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Σεπτεμβρίου 1993, μεταξύ Pedro Magdalena Fernández και Επιτροπής (Τ-90/92, Συλλογή 1993, σ. II-971), στον βαθμό που απέρριψε τα αιτήματά του, και ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 1992, περί μη χορηγήσεως του πλεονεκτήματος του επιδόματος αποδημίας.

2 Κατά την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τα πραγματικά περιστατικά στα οποία οφείλεται η διαφορά έχουν ως εξής:

«1. Ο προσφεύγων, Pedro Magdalena Fernández, ισπανικής ιθαγενείας, γεννήθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1954 στο Santianes (Ισπανία). Έζησε στο Βέλγιο, όπου σπούδασε, από το 1965 έως την 1η Μαΐου 1986, με εξαίρεση εννεάμηνη περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1980 έως 28 Ιουνίου 1981, την οποία διήλθε στο Τορρενιέια της Ισπανίας, όπου, σύμφωνα με τις δηλώσεις του, είχε την πρόθεση να αναζητήσει εργασία. Ο προσφεύγων άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα στο Βέλγιο και συγκεκριμένα σε εμπορική επιχείρηση, από τις 29 Ιουνίου 1981 έως τις 30 Απριλίου 1986.

2. Με απόφαση της 4ης Ιουνίου 1986, διορίστηκε από 1ης Μαΐου 1986 δόμικος υπάλληλος Β 5 στην Επιτροπή και τοποθετήθηκε στο Γραφείο Στατιστικής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο. Μονιμοποιήθηκε από 1ης Φεβρουαρίου 1987.

3. Με απόφαση της 7ης Αυγούστου 1986, ως τόπος καταγωγής και προσλήψεως του προσφεύγοντος, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, του παραρτήματος VII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), ορίστηκε το Amay (Βέλγιο).

4. Ύστερα από αίτημα αναθεωρήσεως που υπέβαλε ο προσφεύγων, ο οποίος, στηριζόμενος στο ότι οι γονείς του κατοικούσαν στο Τορρενιέια όπου και ο ίδιος ασκούσε τα πολιτικά δικαιώματά του, υποστήριξε ότι το κέντρο των συμφερόντων του δεν ταυτιζόταν με τον τόπο προσλήψεώς του, ως τόπος καταγωγής του προσφεύγοντος ορίστηκε, με απόφαση της 18ης Μαρτίου 1987, το Τορρενιέια.

5. Καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής του στο Λουξεμβούργο, ο προσφεύγων ελάμβανε το επίδομα αποδημίας, όπως προβλέπει το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.

6. Την 1η Φεβρουαρίου 1992, ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στις Βρυξέλλες, στη Γενική Διεύθυνση Εσωτερική Αγορά και Βιομηχανικές Υποθέσεις (ΓΔ ΙΙΙ). Από 1ης Μαρτίου 1992, δεν του καταβαλλόταν πλέον επίδομα αποδημίας.

7. Με έγγραφο της 17ης Μαρτίου 1992, το οποίο απηύθυνε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, ο προσφεύγων υπέβαλε διοικητική ένσταση, κατά το άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, βάλλοντας κατά του εκκαθαριστικού σημειώματος αποδοχών του για τον μήνα Μάρτιο 1992, στον βαθμό που δεν συμπεριλαμβανόταν το ποσό του επιδόματος αποδημίας.

8. Με απόφαση της 24ης Ιουλίου 1992, η οποία κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 29 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή απέρριψε ρητώς την ένσταση του προσφεύγοντος.»

- 3 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Οκτωβρίου 1992, ο Magdalena Fernández άσκησε προσφυγή, αιτούμενος, κυρίως, την ακύρωση της εν λόγω αποφάσεως και, επικουρικόως, την καταβολή εκ μέρους της Επιτροπής ad personam αποζημιώσεως ίσης προς το 12 % του συνολικού ποσού των βασικών αποδοχών του.
- 4 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή του Magdalena Fernández.
- 5 Στο πλαίσιο της αναιρεσέως του, ο Magdalena Fernández αμφισβητεί αποκλειστικώς τη συλλογιστική που ακολούθησε το Πρωτοδικείο προκειμένου να απορρίψει το πρώτο σκέλος του αρουμένου από την παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII, του ΚΥΚ λόγου, τον οποίο είχε επικαλεστεί προς στήριξη των αιτημάτων του για την ακύρωση της προαναφερθείσας αποφάσεως της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 1992.
- 6 Με το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού ο προσφεύγων έβαλλε κατά της εσφαλμένης εκτιμήσεως που ισχυριζόταν ότι διέπραξε η Επιτροπή για τον καθορισμό του τόπου της συνήθους κατοικίας του κατά την προβλεπόμενη στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ περίοδο αναφοράς.

- 7 Με την απόφασή του, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε καταρχάς (σκέψη 27) την έννοια της συνήθους κατοικίας, όπως αυτή ερμηνεύτηκε παγίως με την κοινοτική νομολογία, και υπογράμμισε ότι πρόκειται για πραγματικό ζήτημα που απαιτεί να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατοικία του ενδιαφερομένου.
- 8 Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο αναγνώρισε (σκέψεις 28 και 29) ότι, κατά την επίδικη περίοδο αναφοράς, ήτοι από 1ης Νοεμβρίου 1980 έως 30ής Οκτωβρίου 1985, ο Magdalena Fernández είχε τη συνήθη κατοικία του στο Βέλγιο και ότι η εννεάμηνη παραμονή του στην Ισπανία, η οποία αποτελούσε σποραδική και βραχείας διάρκειας απουσία από τη χώρα τοποθετήσεώς του, δεν μπορεί να λογίζεται ως επαρκής, ώστε να οδηγήσει στην απώλεια του χαρακτήρα της κατοικίας του Magdalena Fernández στο κράτος τοποθετήσεώς του ως συνήθους, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ. Κατά το Πρωτοδικείο, η συγκεκριμένη απουσία αφορά αποκλειστικώς τους οκτώ πρώτους μήνες της περιόδου αναφοράς και δεν αρκεί για να θεωρηθεί ως διακοπείσα η συνήθης κατοικία του Magdalena Fernández στο Βέλγιο από το 1965, τη στιγμή κατά την οποία ο προσφεύγων διέμενε αδιαλείπτως στο εν λόγω κράτος καθ' όλη τη διάρκεια της υπολειπομένης να διανυθεί περιόδου αναφοράς.
- 9 Τέλος, το Πρωτοδικείο προσέθεσε (σκέψη 30) ότι το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται ούτε από το γεγονός ότι ο Magdalena Fernández είχε την πρόθεση να αναζητήσει εργασία στην Ισπανία προκειμένου να εγκατασταθεί εκεί, ούτε από το ότι εκεί ασκούσε τα πολιτικά δικαιώματά του και είχε συμφέροντα περιουσιακής φύσεως, εφόσον δεν αμφισβητείται ότι, καθ' όλη την περίοδο αναφοράς, διατήρησε το κέντρο των συμφερόντων του στο Βέλγιο όπου είχε την κατοικία του και όπου ασκούσε την επαγγελματική δραστηριότητά του κατά τη βασική περίοδο αναφοράς. Επί πλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή καθόρισε, ύστερα από αίτημα του Magdalena Fernández, την Ισπανία ως τόπο καταγωγής του δεν μπορεί να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή επί της επιλύσεως της διαφοράς εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο καθορισμός του τόπου καταγω-

γής του υπαλλήλου, αφενός, και η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας, αφετέρου, ανταποκρίνονται σε διαφορετικές ανάγκες και σε διαφορετικά συμφέροντα.

- 10 Προς στήριξη του λόγου του, ο Magdalena Fernández ισχυρίζεται, καταρχάς, ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένα δεν έλαβε υπόψη του την παραμονή του προσφεύγοντος επί οκτώ μήνες στην Ισπανία κατά την περίοδο αναφοράς, για τους σκοπούς της χορηγήσεως του επιδόματος αποδημίας. Εκλαμβάνοντας ως περίοδο αναφοράς τους 52 μήνες κατά τη διάρκεια των οποίων ο προσφεύγων έζησε στο Βέλγιο, το Πρωτοδικείο εμείωσε κατά 8 μήνες την εν λόγω περίοδο, η οποία είναι πενταετής, κατά παράβαση του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ.
- 11 Περαιτέρω, ο Magdalena Fernández υπογραμμίζει ότι στη σκέψη 28 της αποφάσεώς του, το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει ότι από το 1965 έως την 1η Μαΐου 1986 και, συνακόλουθα, επί την οικεία περίοδο αναφοράς, ο προσφεύγων είχε τη συνήθη κατοικία του στο Βέλγιο, τη στιγμή κατά την οποία στη σκέψη 29 της ίδιας αποφάσεως το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει «εννεάμηνη παραμονή στην Ισπανία, μεταξύ των δύο αυτών ημερομηνιών ...» που χαρακτηρίζεται πάντως ως «σποραδική και βραχείας διάρκειας», με εσφαλμένη επίκληση της αποφάσεως της 9ης Οκτωβρίου 1984 στην υπόθεση 188/83 (Witte κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 3465, σκέψη 11). Ο προσφεύγων παρατηρεί συναφώς ότι η σποραδικότητα συνεπάγεται έλλειψη συνεχείας και θέτει το ζήτημα αν οκτάμηνη παραμονή μπορεί να θεωρηθεί ως σποραδική.
- 12 Εξάλλου, κατά τον προσφεύγοντα, στη σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κάνει διάκριση μεταξύ της απουσίας από τον τόπο διορισμού κατά τους οκτώ πρώτους μήνες της περιόδου αναφοράς και της απουσίας σε εντελώς άλλη χρονική στιγμή, όπως επί παραδείγματι κατά το μέσον ή προς τα τέλη της περιόδου αναφοράς, χωρίς να προσδιορίζει σε ποια χρονική στιγμή της εν λόγω περιόδου η απουσία από τον τόπο διορισμού επιτρέπει τη χορήγηση του επιδόματος αποδημίας. Το άρθρο 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ δεν επιτρέπει σε καμία περίπτωση την ερμηνεία που επέλεξε το Πρωτοδικείο, δεδομένου ότι η προβλεπόμενη με την εν λόγω διάταξη πενταετής περίοδος αντιστοιχεί σε συνεχές και ενιαίο χρονικό διάστημα και η απου-

σία από τον τόπο διορισμού, χωρίς να ενδιαφέρει σε ποια χρονική στιγμή του εν λόγω διαστήματος, γεννά δικαίωμα για τη λήψη του επιδόματος αποδημίας.

- 13 Τέλος, ο Magdalena Fernández διατείνεται ότι οι συντάκτες του ΚΥΚ συνέταξαν το άρθρο 4 του παραρτήματος VII άνευ αιρέσεων, χωρίς να παρέχουν στη διοίκηση οποιαδήποτε διακριτική ευχέρεια.
- 14 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, σε αντίθεση προς τα επιτρεπόμενα στα πλαίσια αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται επί αυστηρώς νομικών ζητημάτων, ο Magdalena Fernández αμφισβητεί την εκ μέρους του Πρωτοδικείου διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών στη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, η αναίρεση είναι απαράδεκτη.
- 15 Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 4 του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, το Πρωτοδικείο όφειλε να ελέγξει όχι αν οι εννέα μήνες τους οποίους ο προσφεύγων διήλθε στην Ισπανία αποτελούσαν συστατικά στοιχεία της συνήθους κατοικίας, αλλ' αν η διοίκηση θεώρησε έγκυρα ότι, κατά την περίοδο αναφοράς, ο Magdalena Fernández είχε τη συνήθη κατοικία του στο Βέλγιο.
- 16 Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σε αντίθεση προς τον ισχυρισμό του Magdalena Fernández, η συνήθης κατοικία σ' έναν τόπο τη δεδομένη περίοδο δεν συνεπάγεται την αδιάλειπτη αυτοπρόσωπη παρουσία στον τόπο αυτό.
- 17 Πρέπει, καταρχάς, να απορριφθεί η ένσταση απαραδέκτου της αναιρέσεως που προέβαλε η Επιτροπή στηριζόμενη στην αμφισβήτηση εκ μέρους του Magdalena Fernández αποκλειστικά και μόνο της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο.

- 18 Πράγματι, ο Magdalena Fernández δεν αμφισβητεί ότι καθ' όλη σχεδόν την περίοδο αναφοράς κατοικούσε πράγματι στο Βέλγιο. Αμφισβητεί απλώς και μόνον ότι το Πρωτοδικείο μπορούσε να θεωρήσει ότι οι οκτώ μήνες της περιόδου αναφοράς που διήλθε στην Ισπανία δεν επαρκούσαν για να διακόψουν την περίοδο διαμονής στο Βέλγιο που άρχισε το 1965 και να στοιχειοθετήσουν, συνακόλουθα, το δικαίωμά του για τη λήψη του επιδόματος αποδημίας. Επειδή η αιτίαση αυτή αφορά νομικό ζήτημα, η αναίρεση είναι παραδεκτή.
- 19 Κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε ο Magdalena Fernández προς στήριξη του λόγου του, επιχειρήματα αναγόμενα στην παράβαση εκ μέρους του Πρωτοδικείου του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 20 Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η χορήγηση του επιδόματος αποδημίας αποσκοπεί στην αντιστάθμιση των ιδιαιτέρων βαρών και μειονεκτημάτων που είναι απότοκα της αναλήψεως καθηκόντων στις Κοινοότητες για τους υπαλλήλους, οι οποίοι υποχρεώνονται για τον λόγο αυτό να μεταφέρουν τη διαμονή τους από τη χώρα της κατοικίας τους στη χώρα διορισμού τους και να ενταχθούν σε νέο περιβάλλον. Εξάλλου, η έννοια της αποδημίας εξαρτάται και από την υποκειμενική κατάσταση του υπαλλήλου, και συγκεκριμένα από τον βαθμό εντάξεώς του στο νέο περιβάλλον του, το οποίο αποδεικνύει για παράδειγμα η συνήθης διαμονή του ή η άσκηση κυρίας επαγγελματικής δραστηριότητας (βλ. απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1989 στην υπόθεση 201/88, Atala-Palmerini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3109, σκέψη 9).
- 21 Εν όψει του προαναφερθέντος σκοπού του επιδόματος αποδημίας και των όρων του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, η έννοια της συνήθους κατοικίας συνιστά το κριτήριο βάσει του οποίου χορηγείται το επίδομα αποδημίας.
- 22 Συναφώς, όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο επικαλούμενο πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η συνήθης κατοικία είναι ο τόπος που καθόρισε ο ενδιαφε-

ρόμενος, με τη βούληση να του προσδώσει διαρκή χαρακτήρα, ως μόνιμο ή σύννηθες κέντρο των συμφερόντων του, δεδομένου ότι, για να προσδιοριστεί η συνήθης κατοικία, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα πραγματικά στοιχεία που την απαρτίζουν.

- 23 Το Πρωτοδικείο αναγνώρισε ότι από το 1965 έως την 1η Μαΐου 1986 ο Magdalena Fernández είχε τη συνήθη κατοικία του στο Βέλγιο. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων μετακινήθηκε προσωρινά στο Τορινιέια από την 1η Οκτωβρίου 1980 έως τις 28 Ιουνίου 1981 δεν σημαίνει ότι μετέφερε το μόνιμο κέντρο των συμφερόντων του στην Ισπανία και υπό την έννοια αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί τέτοιας φύσεως, ώστε να οδηγήσει στη διακοπή, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, της συνήθους κατοικίας του στο Βέλγιο.
- 24 Επομένως, ορθά το Πρωτοδικείο ερμήνευσε το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του παραρτήματος VII του ΚΥΚ, εκτιμώντας ότι κατά την περίοδο αναφοράς ο Magdalena Fernández είχε τη συνήθη κατοικία του στο Βέλγιο.
- 25 Από τις προηγηθείσες σκέψεις προκύπτει ότι η αναίρεση είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 26 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, η ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα με το άρθρο 70 του ίδιου Κανονισμού, προκειμένου περί διαφορών με τους υπαλλήλους τους, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν. Πάντως, δυνάμει του άρ-

θρου 122 του Κανονισμού, το άρθρο 70 δεν έχει εφαρμογή επί των αιτήσεων αναιρέσεως που ασκούν οι μόνιμοι ή μη μόνιμοι υπάλληλοι των οργάνων. Επειδή ο Magdalena Fernández ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα που συνεπάγεται η ασκηθείσα αναίρεση.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αναίρεση.**
- 2) Καταδικάζει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.**

Moitinho de Almeida

Grévisse

Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Σεπτεμβρίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

R. Grass

J. C. Moitinho de Almeida